

Sygn. akt VI U-upr 663/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 kwietnia 2021r.

Sąd Rejonowy Gdańsk – Południe w Gdańsku Sekcja ds. Ubezpieczeń Społecznych w VI Wydziale Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	Sędzia Dorota Witkowska
Protokolant:	stażysta Ewa Kikut

po rozpoznaniu w dniu 7 kwietnia 2021 r. w Gdańsku

na rozprawie

sprawy I. G.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o zasiłek opiekuńczy

z odwołania od decyzji z dnia 3 czerwca 2020 r., znak (...) - (...)

I. Zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje powódce I. G. prawo do zasiłku opiekuńczego za okres od 1 kwietnia 2020 roku do 24 maja 2020 roku.

Sygn. akt VI U 663/20

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 3 czerwca 2020r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił I. G. prawa do zasiłku opiekuńczego za okres od 1 kwietnia 2020r. do 24 maja 2020r. zarzucając, że w okresie sprawowanej opieki nad dzieckiem obecny był drugi rodzic – współmałżonek pozostający we wspólnym gospodarstwie domowym mogący zapewnić opiekę dziecku, bowiem jego ubezpieczenie z tytułu umowy zlecenia ustało z dniem 31 marca 2020r.

/decyzja ZUS z dnia 03.06.2020 znak (...) - (...) akta ZUS nienumerowane /

Od powyższej decyzji odwołanie złożyła powódka I. G. i zakwestionowała ustalenia pozwanego.

W uzasadnieniu powódka zarzuciła, że jej mąż P. G. nie mógł sprawować opieki nad dzieckiem, bowiem w związku z brakiem środków do życia, chwytał się prac dorywczych na budowach, a nadto rodzina korzystała z pomocy opieki społecznej otrzymując pomoc finansową na żywność po 400 zł w kwietniu i maju 2020 r.

/odwołanie od decyzji k. 3, pismo powódki z 19 października 2020r. k. 14/

W odpowiedzi na odwołanie pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o jego oddalenie i podtrzymał zaskarżoną decyzję wraz z zawartą w niej argumentacją w szczególności, że w gospodarstwie domowym w spornym okresie była inna osoba mogąca zapewnić opiekę dziecku.

/odpowiedź na odwołanie k. 4/

W toku rozprawy powódka sprecyzowała, iż wnosi o przyznanie prawa do zasiłku opiekuńczego za okres objęty decyzją, co uzasadniła tym, że we wskazanym czasie nie było domownika mogącego zapewnić opiekę dziecku, gdyż jej mąż, niebędący ojcem dziecka, jest alkoholikiem i stosował wobec powódki przemoc, a tym samym nie był osobą godną zaufania, której mogłaby powierzyć opiekę nad dzieckiem. Powódka podała nadto, iż jej rodzina w okresie od listopada 2019r. do czerwca – lipca 2020r. była objęta Niebieską Kartą.

/przekaz powódki k. 26-26v/

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Bezspornym jest, że powódka I. G. objęta jest ubezpieczeniami społecznymi w tym chorobowym z tytułu zatrudnienia w (...)J. (...) Spółka Jawna.

Powódka posiada na utrzymaniu córkę E. G., urodzoną dnia (...) Mąż powódki nie jest ojcem dziecka.

/dowód: co do pochodzenia dziecka k. 25 kopia aktu urodzenia/

Tytuł do ubezpieczeń społecznych męża powódki ustał od 1 kwietnia 2020 r.

/ dowód: druk (...) akta ZUS nienumerowane/

W okresie objętym sporem powódka mieszkała wspólnie z mężem P. G.. Mąż stosował wobec powódki przemoc oraz nadużywał alkoholu – w listopadzie 2019 r. był zaszywany”, podjął terapię i przez jakiś czas było dobrze. W okresie po ustaniu jego tytułu do ubezpieczeń pracował dorywczo na budowie, aby utrzymać rodzinę.

/ przyznanie powódki, k. 28 e-protokół rozprawy z dnia 27 stycznia 2021r./

W okresie od 12 listopada 2019r. do 28 kwietnia 2020r. w związku z ujawnieniem się przemocy w rodzinie prowadzona była procedura Niebieskiej Karty obejmująca powódkę oraz jej męża P. G..

(dowód: informacja Komendy Miejskiej Policji w S. k. 31)

Od 20 stycznia 2021 r. P. G. wyprowadził się z domu po interwencji Policji.

/przyznanie powódki k. 28 e-protokół rozprawy z dnia 27 stycznia 2021r./

Bezspornym jest, że w okresie od 1 kwietnia 2020r. do 24 maja 2020r. szkoła do której uczęszczała 8 letnia córka powódki E. W. w związku z zagrożeniem epidemiologicznym została zamknięta. Powódka we wskazanym okresie czasu nie świadczyła pracy opiekując się uczącą się w trybie zdalnym córką.

Kwota zasiłku opiekuńczego objętego sporem wynosi 807,84 zł brutto.

(bezsporne: potwierdzona przez powódkę informacja z dnia 15.10.2020 r. akta ZUS nienumerowane)

Sąd zważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu w okoliczności bezsporne oraz dowody w postaci dokumentów.

Oceniając dowody Sąd dał im wiarę w zakresie jaki wskazano, bowiem w tym zakresie dowody wraz z okolicznościami bezspornymi wzajemnie się potwierdzały lub uzupełniały tworząc logiczną i spójną całość.

Twierdzenia powódki co do braku możliwości zapewnienia właściwej opieki nad małoletnią przez jej męża P. G. zostały wiarygodnie potwierdzone w postępowaniu dowodowym. Wyjaśnienia powódki złożone na rozprawie były szczerze oraz spójne z pozostałym materiałem dowodowym. Pozwany uczestnicząc w rozprawie ich nie kwestionował ani nie składał wniosków dowodowych na okoliczności przeciwne. Przede wszystkim potwierdzony przez Policję fakt prowadzenia procedury Niebieskiej Karty obejmującej powódkę i jej męża potwierdza jednoznacznie, że w rodzinie stosowano przemoc a zarazem fakt ten koresponduje z podawanymi przez powódkę problemami rodzinnymi oraz uwiarygodnia jej twierdzenia o nadużywania alkoholu przez męża. Sąd z urzędu zarządził wezwanie świadka P. G., który mimo osobistego odebrania wezwania a także pouczenia o możliwości zdalnego udziału, nie stawił się na rozprawę, nie wnosił o zdalny udział, ani nie usprawiedliwił nieobecności (k. 12 i 24 epo). W tych okolicznościach i po wyjaśnieniu powódki, że mąż po interwencji Policji wyprowadził się 20 stycznia 2021r. do K., Sąd nie ponowił wezwania świadka na kolejny termin rozprawy, zwłaszcza mając na uwadze potwierdzoną przez Policję informację o procedurze Niebieskiej Karty.

Przechodząc zaś do odwołania Sąd miał na uwadze, że w dniach 10 kwietnia 2020r. oraz 15 maja 2020r. powódka złożyła oświadczenia o sprawowaniu opieki nad dzieckiem w wieku do 8 lat w związku z zamknięciem z powodu COVID-19 żłobka, klubu dziecięcego, przedszkola lub szkoły. Biorąc pod uwagę powyższe Sąd rozpoznając odwołanie czynił za jego podstawę ustawę z dnia 2 marca 2020r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz.U. z 2020r. poz. 374 ze zm.).

Zgodnie z treścią art. 4 w/w ustawy w przypadku zamknięcia żłobka, klubu dziecięcego, przedszkola, szkoły lub innej placówki, do których uczęszcza dziecko, albo niemożności sprawowania opieki przez nianię lub dziennego opiekuna z powodu COVID-19 ubezpieczonemu zwolnionemu od wykonywania pracy oraz funkcjonariuszowi, o którym mowa w ust.

4, zwolnionemu od pełnienia służby z powodu konieczności osobistego sprawowania opieki nad dzieckiem legitymującym się orzeczeniem

o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności do ukończenia 18 lat albo dzieckiem z orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem

o potrzebie kształcenia specjalnego przysługuje dodatkowy zasiłek opiekuńczy przez okres nie dłuższy niż 14 dni.

Ustęp 1a wskazuje, iż w przypadku zamknięcia szkoły, ośrodka rewalidacyjno-wychowawczego, ośrodka wsparcia, warsztatu terapii zajęciowej lub innej placówki pobytu dziennego o podobnym charakterze

z powodu COVID-19, do których uczęszcza dorosła osoba niepełnosprawna, ubezpieczonemu zwolnionemu od wykonywania pracy oraz funkcjonariuszowi, o którym mowa w ust. 4, zwolnionemu od pełnienia służby, z powodu konieczności osobistego sprawowania opieki nad dorosłą osobą niepełnosprawną, przysługuje dodatkowy zasiłek opiekuńczy przez okres nie dłuższy niż 14 dni.

Dalej ustęp 1b wskazuje, iż dodatkowy zasiłek opiekuńczy, o którym mowa w ust. 1 i 1a, przysługuje ubezpieczonemu zwolnionemu od wykonywania pracy oraz funkcjonariuszowi, o którym mowa w ust.

4, zwolnionemu od pełnienia służby z powodu konieczności osobistego sprawowania opieki nad dzieckiem legitymującym się orzeczeniem

o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności do ukończenia 18 lat albo dzieckiem z orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem

o potrzebie kształcenia specjalnego, albo dorosłą osobą niepełnosprawną również w przypadku otwarcia placówek, o których mowa w tych przepisach, w czasie trwania COVID-19 przez okres nie dłuższy niż 14 dni. W okresie tym uwzględnia się okres, o którym mowa w ust. 1.

Natomiast ustęp 2 artykułu 4 w/w ustawy mówi, iż dodatkowy zasiłek opiekuńczy przyznawany jest w trybie i na zasadach określonych w ustawie

z dnia 25 czerwca 1999r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2020r. poz. 870) i nie wlicza się do okresu, o którym mowa w art. 33 ust. 1 tej ustawy. Za okres pobierania dodatkowego zasiłku opiekuńczego, zasiłek, o którym mowa

w art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2020r. poz. 870), nie przysługuje.

Z analizy przedstawionych przepisów ustawy o Covid-19 wynika, iż dodatkowy zasiłek opiekuńczy przysługiwał do 26.07.2020r.

w sytuacjach opisanych w art. 4 ust. 1-1d ustawy o Covid-19. Nadto aby uznać, iż dodatkowy zasiłek opiekuńczy określony w ustawie przysługuje ubezpieczonemu musi dojść do spełnienia jednej z przesłanek:

1. zamknięcia żłobka, klubu dziecięcego, przedszkola, szkoły lub innej placówki do których uczęszcza dziecko;
2. niemożności sprawowania opieki przez nianię lub dziennego opiekuna.

Przenosząc powyższe na grunt niniejszego postępowania wskazać należy, iż pierwsza przesłanka zamknięcia obiektów została niewątpliwie spełniona w niniejszej sprawie, bowiem we wskazanym okresie czasu córka powódki realizując obowiązek szkolny w wieku do 8 lat uczęszczała do szkoły, która zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji i Nauki o czasowym ograniczeniu funkcjonowania jednostek systemu oświaty

w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U.2020.530 z późn. zm) została zamknięta. W tym miejscu należy wskazać, iż powyższa okoliczność nie była kwestionowana przez stronę pozwaną.

Powyższe nie było jednak kwestionowane przez pozwanego, ale podstawą decyzji odmawiającej prawa do zasiłku był zarzut, iż w spornym okresie czasu w domu był inny dorosły domownik mogący sprawować opiekę nad dzieckiem.

Omawiany zarzut opiera się na art. 34 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2020 r. poz. 870, z późn. zm. - zwana dalej ustawą zasiłkową) - mającym zastosowanie w niniejszej sprawie na mocy art. 4 ust. 2 ustawę z dnia 2 marca 2020r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz.U. z 2020r. poz. 374 ze zm.). Przepis ten stanowi, że zasiłek opiekuńczy nie przysługuje, jeżeli poza ubezpieczonym są inni członkowie rodziny pozostający we wspólnym gospodarstwie domowym, mogący zapewnić opiekę dziecku lub choremu członkowi rodziny, co nie dotyczy jednak opieki sprawowanej nad chorym dzieckiem w wieku do 2 lat.

Podkreślenia wymaga, że – zdaniem Sądu – co do zasady nie ma przeszkód, aby za członka rodziny w rozumieniu w/w przepisu uznać ojczyrna czyli - jak w sprawie - męża matki dziecka.

Jak to wyjaśnił Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 13 kwietnia 2005r. w sprawie IV CK 648/04, pokrewieństwo nie stanowi wyłącznego kryterium zaliczenia do najbliższych członków rodziny, tym bardziej, że w obowiązującym stanie prawnym nie istnieje definicja legalna rodziny.

W większości przepisów do rodziny zalicza się jednak małżonków, dzieci wspólne i drugiego małżonka, dzieci przysposobione, przyjęte na wychowanie w ramach rodziny zastępczej, dzieci znajdujące się pod opieką (prawną), a niekiedy nawet dzieci obce przyjęte na wychowanie i utrzymanie, jeśli rodzice nie żyją lub nie mogą zapewnić im utrzymania, albo też zostali pozbawieni lub ograniczeni we władzy rodzicielskiej. Równie istotnym kryterium jest pozostawanie we wspólnym gospodarstwie domowym. Ta wykładnia koresponduje ze zmianami przepisów statuujących prawo do zasiłku opiekuńczego, rozszerzającymi prawo do tego świadczenia na rodziców stale

opiekujących się dzieckiem, czyli coraz powszechniejszy konkubinaty oraz ojczyma, macochę i teściów. W efekcie ważniejszym od pokrewieństwa kryterium oceny danej osoby jako członka najbliższej rodziny powinno być pozostawanie we wspólnym gospodarstwie domowym, obejmującym wspólnotę ekonomiczną, osobistą oraz poczucie bliskości

i wspólności, niekoniecznie wynikające z pokrewieństwa.

Biorąc pod uwagę powyższe - ojczym dziecka - jakim niewątpliwie jest P. G., co do zasady stanowi innego członka rodziny, który prowadząc wspólne gospodarstwo domowe z ubezpieczoną powódką, mógłby zapewnić opiekę nad dzieckiem. Jednakże w ocenie Sądu prawidłowa wykładnia przepisu art. 34 ustawy zasiłkowej wymaga uznania, że w oczywisty sposób chodzi o zapewnienie opieki dziecku we właściwy sposób i przez osobę gwarantującą sprawowanie opieki w taki właśnie sposób, a to z kolei wiąże się m.in. z osobistymi przymiotami i właściwościami osoby, która taką opiekę miałaby zapewnić. Postępowanie dowodowe potwierdziło – w ocenie Sądu – wątpliwości co do możliwości zapewnienia właściwej opieki nad małoletnią przez P. G.. Nie budzi wątpliwości Sądu, że jako osoba nadużywająca alkoholu i stosująca przemoc, nie budził zaufania powódki i za usprawiedliwione należy uznać, że powódka wolała osobiście zapewnić opiekę córce. Wskazać należy, iż rodzic powierzając opiekę nad dzieckiem innemu członkowi rodziny – dorosłemu domownikowi musi dokonywać tego z rozwagą i odpowiedzialnością. Nie sposób uznać za właściwe, aby rodzic będący zobowiązany do opieki nad dzieckiem w wieku do lat 8 wobec zamknięcia szkoły, nie miał wątpliwości i musiał pozostawić dziecko pod opieką osoby obciążonej problemem alkoholowym czy też agresywnym, kiedy mając ustawowe do tego prawo mógł pozostać w domu z dzieckiem i sprawować opiekę osobiście.

Nadto w ocenie Sądu argument podawany przez powódkę, że w spornym okresie jej mąż jako silniejszy pracował dorywczo na budowach, aby zapewnić utrzymanie rodzinie, która znalazła się w tak trudnej sytuacji, że korzystała z pomocy opieki społecznej otrzymując pomoc finansową po 400 zł w kwietniu i maju 2020 r. na żywność (odwołanie, k. 14 pismo powódki z 19 października 2020r., k. 28 e-protokół rozprawy) również zasługiwał na uwzględnienie. Dochody powódki nie należą do wysokości o czym świadczy kwota spornego zasiłku (807,84 zł za okres prawie 2 miesięcy) nawet jeżeli uwzględnić, że stanowi ona „tylko” 80% podstawy wymiaru (art. 35 ust. 1 ustawy zasiłkowej). W tych wyjątkowych okolicznościach w pełni racjonalna wydaje się decyzja rodziny, że mąż powódki – niezależnie od jego predyspozycji osobistych do zapewnienia odpowiedniej opieki dziecku - aktywnie poszukiwał dodatkowego zarobku podejmując prace dorywcze w celu utrzymania rodziny, a powódka w tym czasie sprawowała opiekę nad dzieckiem.

W doktrynie wyrażono pogląd, że zamieszkujące wspólnie z dzieckiem jego babka lub ciotka, które zgodnie z kodeksem rodzinnym i opiekuńczym nie są zobowiązane do opieki nad nim, odmawiają jej sprawowania, a ubezpieczony wypełniając wniosek do uzyskania zasiłku opiekuńczego złoży oświadczenie, że w okresie choroby dziecka nie ma osoby, która mogłaby zapewnić dziecku opiekę, to będzie uprawniony do zasiłku opiekuńczego (A. Rzetecka-Gil [w:] Ustawa o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Komentarz, wyd. II, LEX/el. 2017, art. 34.). Podobnie należy uznać w niniejszej sprawie, gdzie – jak podała powódka - jest ona jedynym opiekunem prawnym dziecka (k. 14 pismo powódki z dnia 19 października 2020r.). Mąż powódki jako osoba nie ciesząca się – w uzasadniony sposób - pełnym jej zaufaniem co do sprawowania właściwej opieki nad dzieckiem, a jednocześnie podejmująca aktywne działania mające na celu pozyskanie środków utrzymania rodziny w trudnej sytuacji, nie może być uznany za członka rodziny, który w rozumieniu art. 34 ustawy zasiłkowej mógł realnie sprawować opiekę nad córką powódki.

Biorąc pod uwagę powyższe Sąd na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł jak w wyroku.